

ו

בְּלִילָה הַהוּא נִדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לְהָבִיא אֶת־א
סֵפֶר הַזְכָּרֹנוֹת דְּבָרֵי הַיָּמִים וַיִּהְיוּ נִקְרָאִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

ו, א. נדדה. חשב בלבו ונצטער לא על חנם שביטלה אסתר גזירתי ליכנס לפני בלא רשות, ושהיא זימנה להמן עמו, ולא שום שר יותר, שמא יעשו עליו עיצה להורגו¹. ויהיו נקראים על ידי הקוראים. בליל"ה ההו"א. בגי' ליל"י ב"ו², זה ליל העומר י"ו בניסן³. גדדה. מחמת ויעש העץ מנסורת של חרשים והקול נשמע⁴. בלילה⁵ ה'הוא נ'דדה שנת ה'מלך ו'יאמר. ר"ת בגי' שס"ו, איתא פרקי ר"א⁶ שס"ו פעמים השליכו גבריא למיטתו. נדד"ה שנ"ת המל"ך ויאמ"ר. בגי' וגבריא"ל נד"ד שנינ"ת המל"ך⁷. בליל"ה ההו"א נדד"ה שנ"ת המל"ך ויאמ"ר להבי"א. בגי' בליל"ה אמ"ר גבריא"ל כפוי טוב"ה ל"ך של"ם טוב"ה לבעלי"ה⁸. בליל"ה ההו"א נדד"ה שנ"ת המל"ך ויאמ"ר. בגי' הנ"ה נדד"ו עליוני"ם ותחתוני"ם⁹. הימי"ם ויהי"ו נקראי"ם לפני"י המל"ך. בגי' למ"ד כ"י הי"ו נקראי"ם מעצמ"ם¹⁰. ליתבי לא (?) נעשה, שמעצמם היו נקראים כי אם עתה.

פרק ששי

1. מגילה טו, ב. נחל אשכול להחיד"א בשם רבינו בשערי בינה כתב יד. 2. חשבונם עולה 94. 3. ראה לעיל ה, א. מנות הלוי (קסד, ב) בשם שערי בינה. 4. מעם לועז בשם רבינו: שהיו נוסרים העץ שהביא מתיבת נח (מדרש אבא גוריון שפרשנדתא הביאו מתיבת נח) ונשמע בבית המלך. וראה פרק ה הערה 62. 5. מכאן עד "ותחתונים" במנות הלוי (קסד, ב) בשם שערי בינה. 6. כן בכ"י אוקספורד 268. ואינו כפדר"א ונמצא במדרש אבא גוריון. ובנחל אשכול הביא דברי רבינו אלא שהשמיט את המקור הזה. 7. חשבונם עולה 1165. ועי' בתרגום, שהיה מיכאל. 8. מדרש אבא גוריון שם. הראשון עולה 1307 והשני 1291. 9. מגילה טו, ב. הראשון עולה 1259 והשני 1260. 10. מגילה שם. עולה 808. מנות הלוי (קסה, ב) בשם רבינו בשערי בינה. 11. מגילה טז, א. הראשון עולה 1472 והשני 1484. וברש"י שם שהוא כתב שטנה, ועי' בהגהות הב"ח שהביא מסדר עולם פרק כט שבני המן כתבו שטנה, וכן הביא ברש"י אסתר ט, י. וראה בס"ע הוצ

6160587

ב וַיִּמְצָא כָּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מֶרְדֵּכִי עַל-בִּגְתָּנָא וְתָרַשׁ שְׁנֵי
 סָרִיסֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁמֵרֵי הַסֵּף אֲשֶׁר בִּקְשׁוּ לְשַׁלַּח יָד בַּמֶּלֶךְ
 ג אַחֲשֻׁרוֹשׁ; וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִה-נַּעֲשֶׂה יָקָר וְגִדּוּלָה
 לְמֶרְדֵּכִי עַל-זֶה וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁרָתָיו לֹא-נַעֲשֶׂה
 ד עִמּוֹ דְּבָרָה; וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מִי בַחֲצַר וְהָמָן כָּא לַחֲצַר

ב. וימצא כתוב. קראו ממאורעותיו עד שמצאו כתוב. הסף. סיפי ביתו
 וכליו. וימצא כתוב אש"ר הגיד מרדכי ע"ל. בגי' שמש"י
 מוח"ק וגבריא"ל כות"ב¹¹. וימצא כתוב אשר' הגיד מ'רדכי. ס"ת
 ור"ת אברהם, וכן פסוק¹² בעת ההיא ימלט כל הנמצא כתוב בספר ורבים,
 ס"ת אבר"ם, שזכות אברהם אבינו נמצא כתוב לפני המלך העליון מה שעשה
 למלאכים והשענו תחת העץ¹³, ואיך¹⁴ יתכן שמרדכי בן בנו יתלה על עץ¹⁵.
 ומה שנחתם אבר"ם¹⁵*, לפי שנקרא כן בשעת המילה¹⁶, לכך כתחיית המתים
 יברור הנימולים לח' ימים. בגתנא. לפי¹⁷ שהיה שר נכבד ומיוחד הוסיפו
 לו א'

ד. מי בחצר. נערי המלך היו חלוקים, יש אומרים המלך יתן לו עיירות,
 וי"א יפקידהו על ביתו, וי"א יעשו שר על כל השרים, אמר המלך, אחרי
 שאינכם שוין בדעת אחד (או) אמתין שר ראשון שיבא בחצר לו אשאל
 ואעשה כדברו, ולכך שאל מי בחצר, והשרים היו משכימים לפתחו של מלך
 בבקר כבקר. ל"א נעש"ה עמ"ו דב"ר. בגי'י¹⁸ הי"ה יש"ן וחל"ם המ"ן

רטנר הערה כ שבעזרא ד, א כתב רש"י ששמי הוא בנו של המן, וכן הביא נוסח רש"י
 שבמגילה שם ממנות הלוי שכ' ג"כ ששמי הוא בנו של המן. וכ"כ רבנו לעיל ג סוף פסוק ט.
 וראה ט, כג. 12. דניאל יב, א-ב. 13. בראשית יח, ד. 14. זה ע"פ פירושו לבראשית יט, לג-
 לה: שאכלו משולחן אחשוורוש וגזר עליהם כלייה וזכר הקב"ה אברהם שקיבל אורחים בין
 רעין ובין טובים, ובאותו יום עשתה אסתר משתה למלך, וזכר והשענו תחת העץ. והוא
 עומד עליהם תחת העץ. 15. תמצית הדברים הביא החיד"א בנחל אשכול בשם רבינו
 בשערי בינה. 15* כ"י אוקספורד 268: ומה שבסוף דניאל רמז אברם. 16. שם יז, ה.
 וראה בפירושו רבינו לבראשית כא, ג-ד. 17. מכאן עד "א", כמנות הלוי (קסו, א) בשם
 שערי בינה, וראה מה שביאר שם בדברי רבינו. 18. מכאן עד "בחצר" כמנות הלוי (קסו,

בֵּית־הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה לֵאמֹר לַמֶּלֶךְ לְתִלּוֹת אֶת־מֶרְדֵּכָי עַל־הָעֵץ אֲשֶׁר־הָכִין לוֹ: וַיֹּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הִנֵּה ה

הורג"ו¹⁹. מלאך הממונה על הבעיתה הבעיתו כאילו המן בא והורגו בסייף שבידו ולוקח כתר וחושב על אשתו להרגה²⁰, לכך אמר מי בחצר. ²¹ צ"ה פסוקים עד אשר הכין לו, כמנין המ"ן הכין לו לעצמו²². ול"ו הכי"ן כלי מות²³ בגי' ז"ה הי"ה המ"ן. כל"י מו"ת בגי' בכל"י חמשי"ם אמ"ה²⁴, לכך אמרו חכמים²⁵ מנין להמן מן התורה שנאמר המ"ן העץ²⁶. המ"ן תיבות מן לא מות תמותון²⁷ עד המן העץ, וכן המ"ן תיבות מן²⁸ ויקרא ה' אלהים [אל האדם]²⁹ עד תשופנו עקב, נחש נתקלל בעץ והמן בעץ, הנחש³⁰ והמן³¹ שניהם מספרי לשון הרע ועל ידי שניהם נפלו מע' אומות. לכך רמז האמנם אלם צדק תדברון³², במזמור המ"ן תיבות³³, וכולו תוכל לפותרו על המן, בני אדם³⁴ שיניהם חנית. בני"י אד"ם, בגי' ז"ה המ"ן³⁵, ובאותו מזמור³⁶ חמת למו כדמות חמת נחש. הכי"ן ל"ו. בגי' והמ"ן הי"ה³⁷.

(ב) בשם רבינו בשערי בינה. 19. פדר"א נ: אס"ר י, א ופנים אחרים כ. הראשון עולה 778 והשני 779. 20. במנה"ל שם: ומה שהזכיר פה וחשב על אשתו להורגה מה שלא נזכר בשום מקום אחר, כדי להציל את אסתר מהחשד אמר שראה שגם מבקש להרוג את המלכה, ובזה כשהיא תאמר כי אין הצר שוה בנזק המלך קטל לושתי ובעי למיקטלא יתי, וכו'. 21. כן הביא ברוקח הלכות פסח סימן רלה: במגילה על העץ הכין לו, צ"ה פסוקים, זהו ולו הכין כלי מות, ולו בגימטריא ז"ה הי"ה המ"ן, כל"י מו"ת בגימטריא בכל"י חמשי"ם אמ"ה. ומכאן עד סוף הפסוק במנות הלוי (קסז, א) בשם שערי בינה. ומסיים: מה נמרצו אמרי יושר. 22. על פי אס"ר ט, ב. 23. תהלים ז, יד ואס"ר שם. ומספרם עולה 127. 24. עולה 506. 25. חולין קלט, ב: אס"ר ט, ב. פירושו כאן מכוסס על פירושו לבראשית ג, יא: בפרק שילוח הקן רמז להמן מן התורה, וכו'. נחש גרם מיתה לע' אומות ולשונות, המן גרם שנהרגו מן ע' אומות ולשונות. הנחש גרם שאכלו עץ הדעת חיטה שבוקעת בארץ נ' אמה, המן נתלה על עץ של נ' אמה. הנחש הוציא דבה, וכו'. המ"ן תיבות מן לא מות תמותון עד המן העץ, וראה להלן ז, י. ובכתיבה אשכנזית לפרשת בראשית: המן העץ, איתא בפ"ב דחולין מכאן רמז להמן מן התורה, וכו', וכמו שהנחש נתקלל על ידי לשון הרע כך המן כמ"ש חז"ל ליכא מאן דידע לאשתעווי לישנא כישא כהמן. 26. בראשית ג, יא. 27. שם פסוק ד. 28. שם פסוק ט"ט. 29. ע"פ מנה"ל. 30. עי' ב"ר כ, א ומדרש תהלים נח, ב. 31. לקח טוב לפסוק ג, ח. ועי' מגילה יג, ב. 32. תהלים נח, ב. 33. מבלי פסוק א שהוא הכותרת לפרק. 34. תהלים שם, נב. 35. עולה 107. 36. פסוק ה.

ו הָמֶן עָמַד בַּחֲצָר וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יָבוֹא׃ וַיָּבֹא הָמֶן וַיֹּאמֶר
 לוֹ הַמֶּלֶךְ מִה־לַּעֲשׂוֹת בְּאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ
 וַיֹּאמֶר הָמֶן בְּלִבּוֹ לֵאמֹר יִחַפֵּץ הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת יָקָר יוֹתֵר
 מִמֶּנִּי׃ וַיֹּאמֶר הָמֶן אֶל־הַמֶּלֶךְ אִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ
 ח בִּיקָרוֹ׃ יָבִיאוּ לְבוֹשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לְבִשְׁבוֹ הַמֶּלֶךְ
 וְסוּס אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו הַמֶּלֶךְ וְאֲשֶׁר נָתַן כֶּתֶר מַלְכוּת

ה. ויאמר המלך יבא. אעפ"י שהיה שר על כל השרים כולן, לא היה נכנס בלא רשות. יבא ויבא המן. מסיים³⁸ ומתחיל מיד בביאה, מלמד שבאו עמו מלאכי חבלה להפיל מזלו ושררותו³⁹, כי שני מלאכים המלוים לו לאדם⁴⁰, כשמצליח מעלין אותו, כמ"ש אברהם לאליעזר הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני משם, ה' אשר התהלכתי לפניו ישלח מלאכו אתך והצליח דרכך⁴¹, זהו כי מלאכיו יצוה לך לשמרך^{41*}, אחד מלפניו ואחד מאחוריו. וכן הנה אנכי שולח מלאך לפניך לשמרך בדרך ולהביאך, כי ילך מלאכי לפניך והביאך⁴², הרי ב'. ובכי תשא הנה מלאכי ילך לפניך, ושלחתי לפניך מלאך⁴³. וכן ביעקב והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו⁴⁴. כי מלאכים סביב האדם, כי עוף השמים יוליך את הקול א', ובעל כנפים יגד דבר⁴⁵, הוא השני, אחד כנגד האדם ואחד כנגד מזלו. לרשעים באין מלאכים לרעתו, וכשמגיע זמנו השטן עומד על ימינו לשטנו⁴⁶, וכשבא המן כתיב יבא ויבא, כי בא השטן עמו, כי שולח ברשת כרגליו⁴⁷, וחוטא ילכד בה⁴⁸.

ח. ואשר ניתן. ביום אשר ניתן⁴⁹ כתר מלכות בראשו.

37. עולה 121. 38. מכאן עד "מלאכים לרעתו" במנות הלוי (קסז, א"ב) בשם שערי בינה, אלא שדילג על רוב הדוגמאות שהביא רבינו מן הפסוקים. 39. מעם לועז בשם רבינו; וכשבא התכונו מלאכי החבלה לשוברו ולהורידו מגדולתו. 40. ע"י שבת קיט, ב. 41. תהלים צא, יא. 41*. בראשית כד, ז; כ. 42. שמות כג, כ. כב. 43. שם לב, לד; לג, ב. 44. בראשית כח, יב. 45. קהלת י, כ. 46. זכריה ג, א. 47. איוב יח, ח. 48. קהלת ז, כו. 49. פרד"א נ; פנים אחרים ב. 50. מכאן עד "טובה" במנות הלוי (קע, ב)

בְּרֹאשׁוֹ: וְנָתַן הַלְבוּשׁ וְהַסּוּם עַל־יַד־אִישׁ מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ ט
הַפָּרָתִּים וְהַלְבִּשׁוֹ אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ
וְהִרְכִּיבֵהוּ עַל־הַסּוּם בִּרְחוּב הָעִיר וְקָרְאוּ לִפְנֵיו בְּכֹד
וַיַּעַשׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ י
לְהֶמֶן מַהֲרָה קַח אֶת־הַלְבוּשׁ וְאֶת־הַסּוּם כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ
וַעֲשֵׂה־כֵן לְמַרְדֵּכָי הַיְּהוּדִי הַיּוֹשֵׁב בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ אֶל־
תַּפֵּל דָּבָר מִכָּל אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ: וַיִּקַּח הֶמֶן אֶת־הַלְבוּשׁ יא
וְאֶת־הַסּוּם וַיִּלְבֹּשׁ אֶת־מַרְדֵּכָי וַיִּרְכִּיבֵהוּ בִּרְחוּב הָעִיר
וַיִּקְרָא לִפְנֵיו בְּכֹד וַיַּעַשׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקָרוֹ:
וַיָּשָׁב מַרְדֵּכָי אֶל־שַׁעַר הַמֶּלֶךְ וְהֶמֶן נִדְחָף אֶל־בֵּיתוֹ אֲבֵל יב

ט. ונתון. מלא ו', כנגד הלבוש והסוס, על יד איש, והלבישו, והרכיבו, וקראו.

י. מהר קח. כי⁵⁰ כמה ימים יש שהיה לעשות לו כבוד, ומהר שלא אהיה כפוי טובה.

יא. וילבש. בעצמו. ויקרא לפניו. כשבא ללכת לעבור על בית המן עלתה שבחטנ"ת(?) כתו של המן וכו', כדאיתא במגילה⁵¹.

יב. אל שער המלך. להיות שוער⁵². והמן נדחף. שונאיו מגרשין אותו בדחיפה אל ביתו. נדחף. מלמד⁵³ שנצטרע. וכן בעזיהו נדחף לצאת כי נגעו ה'⁵⁴. א"ל בית"ו אב"ל. כג' אב"ל מבת"ו⁵⁵, ע"ה⁵⁶. וחפוי ראש. סיפר המן לאוהביו היום חפפתי ראשו של מרדכי.

בשם רבינו בשערי בינה. 51. טז, א. 52. תרגום: לסנהדרין די בתרע פלטרין דמלכא. 53. מכאן עד "נגעו ה'" במנות הלוי (קער, ב) בשם רבינו בשערי בינה ובמעם לועז בשם יש מפרשים. ובנחל אשכול להחיד"א: וכתב רבי' אלעזר מגרמיזא ז"ל שזרחה צרעת במצחו. וראה להלן ז, ח והערה 28. 54. דברי הימים ב כו, כא. 55. מגילה טז, א. הראשון עולה 482 והשני 481. 56. תיבה זו לא מובנת. 57. אבא גוריון ואס"ר, י, ח. וראה לעיל ג,

יג וַיִּסְפֹּר רֹאשׁ: וַיִּסְפֹּר הָמָן לְרֹשׁ אִשְׁתּוֹ וּלְכָל-אֲהָבָיו
 אֵת כָּל-אֲשֶׁר קָרָהוּ וַיֹּאמְרוּ לוֹ חֲכָמָיו וְרֹשׁ אִשְׁתּוֹ אֵם
 מְזֻרַע הַיְּהוּדִים מְרִדְכִי אֲשֶׁר הִחִילוֹת לְנַפֵּל לְפָנָיו לֹא-

יג. ויספר. נעשיתי ספר ובלן וגולייר וכרוז⁵⁷, לכך סמך ראש ויספר. אם⁵⁸ מזרע היהודים. אסתר. מרדכי אשר החילות וגו'. היא תעזור לו. כי נפול תפול. כל שעה. אשר קרהו. באתי⁵⁹ מזרע שכתוב בו אשר קרך בדרך⁶⁰, והוא בא משאול שנלחם בו, ונוטרים עלי שנאה ישנה⁶¹. מזרע היהודים. מיהודה ובנימין. אי"ש יהוד"י [הי"ה], בגי' ז"ה אבי"ו מבנימי"ן ואמ"ו מיהוד"ה⁶². מרדכ"י. בגי' אבי"ו ואמ"ו מבנימי"ן⁶³, מלא י. לנפול. לפני מרדכי. תפול. לפני אסתר, אם היא מזרע היהודים⁶⁴. ואחרית"ו עד"י אוב"ד⁶⁵, בגי' בימ"י אסת"ר. ד"א אחרי"ת המ"ן אב"ד⁶⁶. ג' נפילות: לנפול, נפול תפול, לפי⁶⁶* שגרמת ג' וילבש: ויקרע מרדכי, וילבש שק ואפר, ויזעק זעקה וגו'⁶⁷. וילבש את מרדכי, כנגד ויקרע את בגדיו. וירכיבהו ברחוב, כנגד ויצא בתוך העיר ויזעק. ויקרא לפניו ככה, כנגד ויזעק זעקה. החילות⁶⁸. ב', אתה החילות להראות את עבדך, זכות משה, ולא קם נביא עוד בישראל כמשה⁶⁹, עמד למרדכי, ולא קם ולא זע⁷⁰. כמו משה לא ישכב עד יאכל טרף⁷¹, שהרג סיחון ועוג⁷², כן גם אתה נפול תפול לפניו וזרע עמלק עמך. נפול תפול. מלא ו', כי עשית לו ו' דברים

ד. 58. במנות הלוי (קעה, ב): ומצאתי כתוב וז"ל, אם מזרע היהודים, פי' אם מזרע היהודים היא אסתר המלכה, א"כ מרדכי היהודי מעולם לא תוכל לו אלא נפל תפול לפניו, כן פי' הר"ר אליעזר מגרמישא ז"ל, וכו'. 59. מכאן עד "ישנה" במנות הלוי (קעה, א) בשם רבינו. 60. דברים כה, יח. 61. ראה מגילה יג, א. ובספר יוסיפון, הוצ' פלוסר עמ' 49-48. 62. מגילה יב, ב. הראשון עולה 366 והשני 356. הוספתי "היה" לשווי הגימטריא. 63. דעת ר' יוחנן שם יג, א. עולה 274. וראה לעיל ב, ה. 64. במנות הלוי (קעד, ב) מזכיר פירוש זה בשם רבינו. 65. במדבר כד, כ. ופסוק זה נאמר על עמלק. הראשון 728 והשני 723. 66. עולה 721. *66. מכאן עד "ויזעק" במנות הלוי (קעב, א) בשם רבינו. 67. אס"ר ד, א. 68. מכאן עד "ואפר" במנות הלוי (קעה, ב) בשם רבינו כשערי בינה. 69. דברים לד, י. 70. מכאן עד "עמך" נשמת במנה"ל. 71. במדבר כג,

תוכל לו כי-נפול תפול לפניו: עודם מדברים עמו יד
וסריסי המלך הגיעו ויבהילו להביא את-המן אל-המשתה
אשר-עשתה אסתר:

ז

ויבא המלך והמן לשותות עם-אסתר המלכה: ויאמר ב
המלך לאסתר גם ביום השני במשתה הין מה-שאלתך
אסתר המלכה ותנתן לך ומה-בקשתך עד-חצי המלכות
ותעש: ותען אסתר המלכה ותאמר אם-מצאתי חן ג
בעיניך המלך ואם-על-המלך טוב תנתן לי נפשי
בשאלתי ועמי בבקשתי: כי נמכרנו אני ועמי להשמיד ד

ולישראל ו' דברים: ויקרע מרדכי, וילבש שק, ואפר, ויצא בתוך העיר, ויזעק
זעקה גדולה, ומרה⁶⁷. ולישראל ו' דברים: אבל גדול ליהודים, צום, ובכי,
ומספד, שק, ואפר⁷³.

יד. עודם מדברים עמו. ליתן לו עצה. וסריסי המלך הגיעו.
בעצת אסתר. ויבהילו להביא. בבהלה⁷⁴ כדי שלא יטול עצה וימרוד.
אשר עשתה אסתר. לו ולמלך לבדם, כשתקבול עליו שלא יהא שם שום
שר להליץ בעדו למלך. ויבהלו. חסר⁷⁵ י', כי שלחה אחרי עשרת בניו שלא
ימרדו במלך וימסרו המדינות שהיו פקידים עליהם למלך אחר⁷⁶.

ז. ג. אם מצאתי חן בעיניך המלך. תרגו' קדמך מלכא רמא ואין
קדם מלכא דארעא שפיר.

ד. אני ועמי. אותו שיעץ לך הדבר הזה ידע שאני יהודית ויעץ לך עלי

כד. 72. במדבר רבה כ, כ. 73. אסתר ד, ג. 74. מגילה טז, א. 75. מכאן במנות
הלוי (קעו, א) בשם רבינו. 76. מדרש אבא גוריון: אמרה אסתר דיכרורין הוא [המן] ובניו
איפרכון במדינות, שמא ימרדו. לקח טוב: אמרה אסתר, בניו של המן איפרכין במדינות,
אלכדהו קודם שישגר להם דברים הללו וימרדו במלך, לכך נאמר ויבהילו להביא את המן.